

редь, проведение добровольной медиации может быть предложено в тех случаях, когда идет речь об определенной группе споров: например, корпоративных, которые, по сути, являются частными, вызывают необходимость максимальной конфиденциальности и длительности процедуры. В дальнейшем практикой могут быть выработаны и другие категории дел.

Общепризнанно, что медиация подходит практически для всех типов и сфер конфликтной деятельности субъектов. Вместе с тем она не является панацеей для каждого спора. Значение в конкретном деле могут иметь индивидуальные особенности личности участников спора, степень развития и стадия конфликтного взаимодействия и другие причины.

A.I. Бельковіч
БДЭУ (Мінск)

СУДОВЫЯ ОРГАНЫ БЕЛАРУСІ Ў КАНЦЫ XVIII — ПАЧАТКУ XIX СТАГОДДЗЯ (НА ПРЫКЛАДЗЕ ПАВЯТОВЫХ СУДОЎ)

Судом першай інстанцы ў паветах Беларусі ў XVIII ст. былі павятоўся земскія суды — саслоўныя суды для шляхты. Павятоўская земскія суды ў Беларусі пасля далучэння яе да Речі Паспалітой былі адноўлены па ўказу Паўла I ад 12 снежня 1796 г. Паводле гэтага ўказу Менская губерня была пакінута на ранейшых правах, земскія суды былі заснаваны «у 10 паветах па адным» і павінны былі ўтрымлівацца на ўсталяваных «по тамошнім правам доходах».

Павятоўская земскія суды існавалі і ў XIX ст. Як і раней, яны кіраваліся ў сваёй дзейнасці Статутам 1588 г. Гэта неаднаразова падкрэслівалася ва ўказаннях разнародных вышэйшых органаў, якія загадвалі павятоўским земскім судам пры разглядзе спраў выконваць нормы Статута 1588 г., а «у выпадках недахопаў чаго ў Літоўскіх правах» запазычаць «патрэбнае з Расійскіх законаў».

Нягледзячы на тое, што царскі ўрад дапусціў дзеянне Статута 1588 г. ў беларускіх губернях, ён ўсё ж імкнуўся змяніць некаторыя яго палажэнні або поўнасцю іх адміністрыць. Так, у XVIII ст. згодна з Статутам члены павятоўлага суда выбіralіся пажыццёва, а пасля прыняцця ўказа ад 19 мая 1802 г. было загадана абіраць чыноўнікаў на падставе агульнага закону Расійскай імперыі ад 7 лістапада 1774 г.

Улада карэнным чынам перагледзела пытанне аб tym, што варта разумець пад крымінальнымі і грамадзянскімі справамі. Тут трэба было кіравацца не нормамі Статута 1588 г., а Уставом благочиния 1782 года. Пасля далучэння Беларусі да Речі Паспалітой змянілася не толькі судаводства, але і склад павятоўлага земскага суда. Суды ў ~~Беларусі~~ павінны былі дзейнічаць у tym жа складзе, як і раней, гэта значыць ~~на падставе Статута 1588 г.~~

права. Аднак гэтага не адбылося. Калі ў склад павятовага земскага суда ў XVIII ст. ўваходзілі суддзя, падсудак і пісар, то ў XIX ст. — земскі суддзя і два падсудка, а не адзін, як прадугледжваў арт. 1 р. 4 Статута 1588 г.

Павятовыя земскія суды як суды першай інстанцыі дзеянічалі не пастаянна на працягу трох гадоў, а збіраліся трох разы на год на кадэнцыі (cessii), якія прызначаліся згодна нормам Статута 1588 г. Павятовы земскі суд разглядаў розныя крымінальныя справы. Суд складаўся са шляхты, таму ён абараняў перш за ёсё яе інтарэсы. За вынясенне няправільных рашэнняў члены суда прыцягваліся да адказнасці па ранейшым законам, якія дзеянічалі ў Беларусі да далучэння яе да Речі Посполитай. Скаргі на рашэнні павятовых земскіх судоў падаваліся згодна Статуту 1588 г. ў Галоўны суд. Акрамя судовай дзеянісці павятовы земскі суд ажыццяўляў і шэраг натарыяльных функцый. Усё справаводства павятовага земскага суда і яго канцылярыяй вялося на польскай мове, але законам не забаранялася пісаць і на рускай.

Дзеянісць павятовага земскага суда знаходзілася пад наглядам як вышэйшых судовых органаў — Сената і Галоўнага суда, так і службовых асоб, органаў кіравання — генерал-губернатара, губернатара, губернскага праўлення, казённай палаты і з 1802 г. — Міністэрства юстыцыі. Акрамя гэтага, кантроль за працай судоў ажыццяўлялі іншчэ і асобы прокурорскага нагляду — губернскі прокурор і павятовыя стряпчыя. Присуды рашэнняў павятовага земскага суда прыводзіў ў выкананне ніжні земскі суд.

Павятовыя земскія суды дзеянічалі да 1831 г. Указам ад 1 студзеня 1831 г. у беларускіх губернях уводзіўся агульны парадак судаводства. Па-водле гэтага ўказу, замест павятовых земскіх судоў ствараліся павятовыя суды ў складзе павятовага суддзі і двух засядцаеляў. У 1832—1838 гг. працавала камісія па падрыхтоўцы праекта Збору законаў Заходніх губерняў. Аднак гэты Звод законаў не спатрэбіўся, бо ў 1840 г. было цалкам адменена дзеянне Статута на тэрыторыі Беларусі, г.зн. рэшткі аўтаноміі былі скасаваны.

Д.Я. Бердыевы

БГСХА (Горки)

ПОСРЕДНИЧЕСТВО КАК АЛЬТЕРНАТИВНЫЙ СПОСОБ РАЗРЕШЕНИЯ ПРАВОВЫХ СПОРОВ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Институт посредничества в системе хозяйственных судов фактически действует уже три года. Посредничество — процедура урегулирования спора между сторонами в хозяйственном суде с участием нейтрального третьего лица, назначаемого судом по выбору стороны в целях ока-